

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 3 mėnesiams: kariškiams 8 rubliai Atakiri numeriai 30 kap.

Eina vieną kartą į savaitę

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Miekevičiaus g. - vė Nr. 16.)

Nr. 8

Kaunas, liepos mėnesio 10 diena

1919 m.

Lietuvos Piliečiai!

Mūsų narsioji kariuomenė, ši svarbiausia nepriklausomos, laisvos ir demokratingos Lietuvos atspara, kasdien išvaduoja naujus Lietuvos žemės plotus, varydama tolyn įsibrovusius į mūsų Tėvynę rusų bolševikus.

Šiose dienose buvusieji Lietuvos okupantai, vokiečiai, traukiasi iš Lietuvos.

Artinas laikas, kuomet Lietuvos sūnūs išliuosavę savo sostinę Vilnių, galės laisvai ir neprigulmingai savo Valstybę tvarkyti. Laisva ir nepriklausoma Lietuva turi būt mūsų pačių padaras, mūsų laimėjimas.

Turėdami gaktos atsiginti nuo įvairių svetimųjų mūsų krašto išnaudotojų, mes privalome būti nepriklausomais nuo kitų ir savo Valstybės ūkio srityje.

Visas reikalingas mūsų kariuomenės ir Mūsų Valstybės išlaikymui lėšas turime patys vieni sudėti, kuomažiausia ieškodami paramos arba paskolų nuo kitų. Visiems mūsų reikalams šiandien dar neužtenka nuskirtų mokesnių. Iki šiol mes dar nesuskubome įtaisyti visur Lietuvoje tinkamų įstaigų, kurios galėtų suimti nuo visų mokesnius.

Todel visų šiandien būtinų išlaidų padengimui Lietuvos Valdžia yra nutarusi padaryti ne svetur, bet pas savo piliečius vidaus trumpalaikinę paskolą ir nusprendė išleisti ant 30 milijonų markių Valstybės izdo vekselius, **bonais**, vadinamus.

Lietuvos piliečiai! Visi kaip vienas, be skirtumo tautos ar tikybos, pirkite šiuos bonus. Šiandien jau nieks iš jūsų nė ant valandėlės neprivalo abejoti, jog Lietuva bus laisva, nepriklausoma, demokratingai sutvarkyta Valstybė, o ji pasižada už metų, o kam reikės ir už pusės metų gražinti kiekvienam visus pinigus ir dar tuoj dabar ant skolinamųjų pinigų primokėti 4¹/₂ nuošimčių iš anksto.

Užsisakyti šie bonai bus galima nuo liepos 15 dienos nuo 10 valandos iš ryto Kaune Lietuvos Valstybės Banke (Duonelaičio gatvė Nr. 50), Lietuvos Prekybos ir Pramonės Banke, (Laisvės Alėja) ir Valstybės izdinėj (Laisvės Alėja Nr. 74) ir be to visose Valstybės izdinėse (Marijampolyje, Vilkaviškyje, Alytuje, Seintose, Šakiuose, Šiauliuose, Raseiniuose, Telšiuose, Tauragėje, Kedainiuose, Kretingoje, Ukmergėje, Panevėžyje, Rokiškyje, Utenoj, Pasvaly ir kitose Valstybės įstaigose, kur bus nurodyta).

Bonai galima pirkti 6 arba 12 mėnesių po 100, 250, 500, 1.000, 5.000, 10.000 markių (Ost pinigais). Perkantieji ant sumos nemažiau kaip 1.000 markių galės išrašyti bonus savo ir kieno nors kito vardu.

Bonai be jokio atlyginimo gali būti priimami į izdines saugojimui. Už jų vertybę Lietuvos Valstybė atsako visu savo turtu ir visomis įeigomis.

Todel visi Piliečiai atlikite savo pareigas. Kas tik gali, tepasiskubina pirkti bonų.

Lietuvos Valstybės Izdas.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Liepos 1 — 8 d. 1919 m.)

Lenkų frontas.

Neatsižvelgiant į visas mūsų pastangas ir žygius, kad geruoju susitarti su lenkais, kad išvengus brolišką karą, pastarieji, nei nepaskelbę karo, nuožmiai sulaužė santarvės nustatytą demarkacinę liniją ir ėmė žygiuoti Lietuvos žemėn, užpuldami mūsų kariuomenės liniją.

Nūdien tariamieji „broliai“, kurie neseniai rūpestingai įkalbinėjo mums nusikratyti vokiečių įtakos ir pradėti derybas, grobimo tikslu iššaukė naują karą, ir tai tuo laiku, kuomet grūmoja bendras pavojingesnis priešininkas — rusai, kuomet mes siekiame naujo savarankio gyvenimo.

Gryna sąžine, kilnia dvasia ir ginklu rankoje mūsų kariuomenė sutiko naują priešininką ir šventai pasiryžusi lig paskutiniojo kraujo lašo kovoti už Tėvynės laisvę.

Priešininkas lenkas atkaklus, bet kiekvienoje bakūžėje ras jis dar aršesnį priešininką — valstietį.

Faktinai prasidėjo karas su lenkais liepos 7 d., nors grobikų lenkų nusistatymas jau birželio 17 d. ryškiai apsiereiškė, kuomet Vievio srity 30 legioninkų įsiveržė Dembino dvaran ir apšaudė mūsų sargybos liniją. Sekančią dieną legioninkų būrys apsiautė Počiškių kaimą, kur buvo išstatyta mūsų sargyba. Įvyko susirėmimų. Abi pusės neteko belaisvių. Paimtuosius nelaisvėn mes tuoj paliuosavom, tuo tarpu lenkai mūsų negražino.

Birželio 21 d. legioninkai norėjo apsiausti Pabalūnų kaimą, kur buvo mūsų užtvara, tačiau patyrė, kad pastaroji prisiruošusi puolimą atremti, lenkai veikiai pasitraukė į Sumeliškius.

Tulą laiką gyvesnio judėjimo lenkai neapreiškė. Ilgainiui, kuomet jau paaiškėjo demarkacinė linija, būtent liepos 4 d. atvyko iš Vilniaus lenkų karininkas ir griežtai pareikalavo, kad 24 valandų laiku mes apleistumėm Vievio stotį ir miestelį. Tuo tarpu lenkų priesakinės dalys ėmė žygiuoti pirmyn Jezno—Ziežmarių—Vievio—Kazakiškių link. Sutikę mūsų žvalgus legioninkai pirmieji atidarė smarkią ugnį. Kruvinos kovos tęsėsi neilgai. Mūsų žvalgai puolami daug gausesnių pajėgų priversti buvo pasitraukti.

Viena priešininko kuopa užėmė Aukštuosius Jagėlionius. Žymios lenkų pajėgos daro bandymų apsiausti kairįjį mūsų linijos sparną. Nūdien tankiai pasikartoja žvalgų susirėmimai. Lenkai nuolat apšaudo mūsų sargybą.

Liepos 7 d. Karotiškiuose lenkai užpuolė mūsų sargybą ir apsiautė jos butą. Įvyko smarkus susirėmimas. Sutikti smarkia šautuvų ugnimi, lenkai pasitraukė. Mūsų pusėj yra 2 sužeistai.

Vakarop vėl buvo priesakinė dalių susirėmimas Pielūnų kaimo srity. Lenkai turėjo nuostolių sužeistais ir nukautais.

Jezno srity pasirodė stiprūs lenkų raitelių būriai. Mūsų karžygių ūpas pakilęs, neišpasakytai įžeistas.

Rusų frontas.

Palaikymui stipresnių ryšių ir bendram operacijų vykdinimui generolas Balachavičius prisiuntė kairiajam mūsų šiaurės fronto sparnui skaitlingus pėstininkų ir raitelių būrius.

Pastebėtas gyvesnis priešininko judėjimas. Liepos 1—2 d., kuomet Subatų — Jalovkos geležinkelio kryptim raudonarmiečiai mėgino veržtis priekin, bet

kiekvieną kartą mūsų priesakinė dalių pastangomis priverstas buvo pasitraukti į senąsias savo pozicijas. Žymesnį žygį raudonarmiečiai vykdė abipusiai geležinkelio.

Mūsų užtvary priešpuolimu rusų žygiavimas buvo likviduotas.

Tuose susirėmimuose pateko nelaisvėn visas atskiros raitelių diviziono štabas ir 13 kareivių. Liepos 3 d. šiaurės pusės geležinkelio kryptim raudonarmiečiai 2 kuopų pajėgomis, padedant šarvuotajam traukiniui su dviem armotom, puolė mūsų sargybos liniją.

Spaudžiant daug gausesnį priešininko mūsų žvalgai pasitraukė savo užtvary linijon.

Ilgainiui atsarginės rinktinės perėjo priešpuoliman, nustumė raudonuosius ir sugavo belaisvių.

Vakarop stipri žvalgų partija užpuolė rusus ir keiluose punktuose išsklaidė jų jėgas.

Teko karo grobis: 1 kulkosvaidis, ginklų, telefono aparatų ir kitas karo turtas.

Per dieną išviso paimta 12 belaisvių. Mūsų nuostoliai: 2 užmušti ir vienas sužeistas.

Kitose šiaurės fronto srityse ypatingų įvykių nebuvo. Bendra šio fronto padėtis nepakitėjo. Visą laiką nenuilstamai darbavosi žvalgai.

Pietų srities fronte paskučiausiam laikui priešininkas sulaukęs naujų paspirties dalių apreiškė aktyvą veiklumą. Demonstratinio pobūdžio jų daromos ofenzivos liko be mažiausio vaisingumo.

Mūsų kariuomenės sumanaus veikimo dėka rusų operaciniai sumanymai bei išskaičiavimai sėkmingai ardomi ir išblaškomi. Maža to, mūsų dalys tankiai paverždamos priešininko iniciatyvą netikėtai užpuldinėja jų sargybos liniją.

Patyrus kartais, kad raudonarmiečiai ruošiasi puoliman, mūsų žvalgai susistiprinę artilerija paplenčio bare netikėtai apnykimais kamuoja rusus, kurie meta savo atsispjimo punktus ir pradeda bėgti.

Atlikę savo užduotį, žvalgai paprastai pasitraukia atgal. Tuo tarpu priešininkas bailingai dairydamos atidaro be jokio tikslo smarkiausių kulkosvaidžių ir artilerijos ugnį.

Kitais atvejais mūsų žvalgai susistiprinę kulkosvaidžiais tikslingais šioje fronto sparnų judėjais vykdė naktines demonstracijas, kurių priešininkas ypač nepakenčia.

Ytin gerų pasisekimų turėjo Juozapavos dvaro ir Boreikiškių kaimo ofenziva.

Netikėtas nakties puolimas davė galios atvaduoti punktus: Jakunčius, Juozapavą, Batriškius ir Boreikiškius.

Kaip žvalgų įdėmėta, raudonieji vis stiprina savo pozicijas, o plente kasa vilkaduobes ir gamina kitos rūšies pinkles.

Liepos 3—4 d. veikė vien žvalgų būriai.

Keliuose punktuose išvyta priešininko sargyba, tuo laiku paimta 17 belaisvių.

Pastarieji patikrina pirmiau gautas žinias, kad pietų frontan atvyko 10 raudonarmiečių pulkas, Petrapilio raitelių eskadronas ir kiniečių dalių.

Naktį raudonarmiečiai nervingai šaudė iš kulkosvaidžių ir kanuolių.

Sekančią dieną priešininko grandinės ėmė veržtis priekin, stengdamos apsiausti mūsų dešiniąjį sparną.

Kadangi lenkų dalys priverstos buvo pasitraukti mūsų dešiniajam sparnui susidarė apsiautimo pavojus. Tad strategijos išskaičiavimais vadovaudamos mūsų užtvary ir gi pasitraukė. Rytdieną Gatelių — Narutiškių kaimų srity išimtinai kiniečių dalių rinktinės nepaprastu smarkumu pakartojė puolimus.

Po smarkios kovos kiniečių veržimasis tapo su-laikytas. 2 val. nakties gausios priešininko grandinės vėl puolė mūsų liniją ir antrą kart darė mėginimų ap-

siausti dešinyjį sparną, bet sutikti intensyve kulkosvaidžių ir artilerijos ugnimi raudonarmiečiai pakriko.

Tuo tarpu mūsų dalys perėjo priešpuoliman ir dešiniajam sparne nustumė kiniečius į senąsias pozicijas.

Kairiajam šio fronto sparne raudonarmiečiai buvo kiek pastumėję raitelių užtvaną, bet kaip veikial paspėjo paspirties rinktinės, priešininkas priverstas buvo pasitraukti.

Tečiau įtemptos kovos tęsėsi iki rytui. Veikė visų rūšių ginklai. Artilerijos grumtinės pasiekė augšto laipsnio. Raudonarmiečiai neteko daug nukautų, sužeistų ir belaisvių. Mūsų pusėj nuostoliai nežymūs.

Liepos 7 d. Gatelių kaimo kryptim priešininkas darė mėginimų užpulti dešiniojo sparno liniją, bet be pasekmių. Netrukus prasidėjo rimtesnės kovos. Nežymiais pertrukiais priešininkas nuolat puolė mūsų pozicijas, palaikydamas smarkią kulkosvaidžių ir artilerijos ugnį.

Vidudienį po 8 val. kruvino mūšio rusų puolimai sugniužo. Paimta 3 belaisviai.

Pavakare raudonarmiečiai susistiprinę 1 batareja tuose pačiuose punktuose pakartojo antpuolius. Po 5 val. mūšio mūsų rinktinės su artilerijos pagalba savo iniciatyva perėjo priešpuoliman ir nustumė rusus už Boreikiškių kaimo.

Tuo laiku paimta 7 belaisviai. Pėstininkų ir artilerijos kovos nūdien neužbaigtos.

Pasitraukus lenkams Lingmenų—Varniškių linija, raudonarmiečiai vis daro apsiautimo bandymų, kurie sėkmingai likviduojami mūsų kariuomenės pastangomis.

8. VII. 1919 m.

Karininkas S—las.

Karininko Rusecko

Kas geram kareiviui žinotina.

6. Karan besirengiant.

Norint, kad darbas gerai eitu, reikia gerai jį pažinti, išmokti, gerai prie jo įgudusiu būti.

KARIAGON.

Kovo mėnesyje mes aplėidome Kauną ir ištraukėme į frontą.

Diena buvo bauri ir snigo. Prigimtis išklojo mums kelią minkštu-baltu sniegu, kad minkščiau būtų eiti. Išėjome karo orkestro palydėti. Ir linksma buvo eiti, nors ir žinojome, tikėjomės, jog ne visi iš šito būrio grįšime atgal.

Naktį priėjome B. miestelį ir jame apsinakvojome. Eiti buvo linksma, nors ir nemažai nuvargę eidami šlapiu-purvinu keliu. Bet nei iš vieno nebuvo girdėti skundimosi ir visiėjo ramūs, nes suprato, kad į šią kariagą išsirengė eidami ginti laisvos, nepriklausomos Lietuvos. Nakties laiku įėjome ir į Ž. miestelį. Tai buvo paskutinis miestelis mūsų rankose, o už kelių varstų jau prasidėjo pozicijos.

Rytą anksti atsikėlę taisėmės į apkasus ir laukėme įsakymo eiti. Sulaukę 11 val. dienos drauge su pėstininkais ir gusarais išvykome į apkasus.

Iš karto buvo baisu, paėmė šiurpulys, bet atsiminęs, jog tai einu ne dėl svetimų tikslų, o tik savosios Tėvynės-Lietuvos gintų, ir jog baisėnio už mirtį nieko nebus, tuo kart pasijutau tvirtas dvasioje ir drąsus, baimės nejaučiau ir džiaugiaus, kad galiu kariauti už savo gimtinę ir būti jos karžygiu. Juo artyn apkasų, tuo dariau drąsesnis ir nyko mano bailumas, tik troškau mūsų kulkosvaidžių veikimo.

Tiesioginė kareivio pareiga, tai karas, arba kitaip sakaqt ginti mūsų Tėvynės nepriklausomybę bei žmones ir jų darbą ir turtą nuo priešo užpuolimų.

Didis tai, sunkus ir atsakomingas darbas. Ir gerai jį dirbti galima, tik gerai prie jo prisirengus.

Rengiasi gi kareiviai prie jo visą taikos laiką, rengiasi visada, kai tik jie ne karo lauke, kal su priešu nesikauja.

Padoras žmogus visur gerai daro tai, ką yra pasiėmęs dirbti. Taigi ir geras kareivis gerai, sąžiniškai ne tik lauke kariauja, bet ir kareivinėse būdamas lygiai gerai ir sąžiniškai mokosi ir eina tas pareigas, kurios taikos laike ant jo uždėtos.

Svarbiausia gi kareivio pareiga taikos laike, kaip tai sako ir mūsų „Įgulos statutas“, tai sargybos tarnyba.

Sargybos tarnyba yra tai tartum įžanga į pačiam karo veiksmus. Yra tai tartum mažas, nuolatos, nors tykus ir ramus, bet tvirtas karas.

Juk sargyboj nuolat reikia būti lygiai budriam, kaip ir pačiame kare. Nustosi budriai sergėti kas tau pavesta — žiūrėk: didelių nelaimių gali atsitikti: ir pats pražūsi ir kitus pražudysi.

O taikos sargyboje kartais gali sunkiau būti, kaip pačiame kare. Karo lauke, kas priešas, tą ir žudyt. Ten viskas aišku. Čia gi kitaip: čia reikia gerai, bet ir greit pagalvoti, kada ir kaip ginklą pavartojus.

Įgulos statute net taip ir sakoma:

Neteisėtai žmogų nužudęs sargybinis teisiamas ir sunkiai baudžiamas, o taip pat teisiamas ir sunkiai baudžiamas nepavartojęs kur reikiant ginklo.

Kad tokios nelaimės neatsitiktų, kiekvienas kareivis privalo gerai žinoti mūsų „Įgulos statutą“. Iš to statuto jis sužino, kaip aukštai stato mūsų įstatymai kareivį sargybą einantį. Iš ten jis sužinos, kad sargybinis, vietoj stovintis, yra neliečiamas asmuo, negali būti suimamas, baudžiamas ir t. t., sužinos, kad kareivis niekad negali savo vietos pamesti, nors jam ir mirtis į akis pažiūrėtų.

Jau ir privažiavome mūsų stovinčias patrankas, už kurių sustojome, kolei bataliono vadas su jais pakalbės. Aš netrivojau kantrumu ir keletą kartų vis klausiau vadų, ar tuojau reiks nuimti nuo vežimų kulkosvaidžius. Norėjau kiek galint greičiau atsidurti pirmosios linijos apkasuose.

Dar už patrankų pavažiavome kokį pusę varstų ligi R. dvarelį ir tenai sustojome.

Pavalgėme pietus, suvežėme vežimus į daržinę ir nusiėmę kulkosvaidžius taisėmės vykti į pirmąją liniją. Mūsų būrį priskyrė prie vienos kuopos N pulko ir davė du žvalgu nuvesti prie jų. Jau besitaisant pradėjo užpakalyje staugti mūsų patrankos ir siūsti sviedinius į rusų pusę. Tai ženklas, kad mūsų šaliai rengiasi užpuoliman. Mes paskubėjome. Praėjome pro vakarykščius apkasus ir įsigilinome į mišką, kuriame pasitiko me užpakalinių žvalgų būrelį. Jie mus nuvedė prie minėtosios kuopos.

Jau išėjus iš miško pasimatė lauką, kame buvo apsikasę rusai-bolševikai. Kuopa stovėjo nuo mūsų šone į kairę ir mes susilenkę pradėjome slinkti prie jų, taip kad nepastebėtų rusai ir neapšaudytų. Žvalgai mums parodė, kur stovi rusai. Tuojau prislinkome ir prie kuopos. Aš sustabdžiau savo būrį ir nuėjau pranešti kuopos vadui apie atvykimą.

Pakalbėjęs su juo, jis man nurodė, kur stovi rusai, taip pat stotį, ir iš kur galima laukti rusų antpuolių. Vieną kulkosvaidį pasiuntėme ant kalnelio, o antrasis kol kas dar stovėjo atsargoje, laukdamas kur jisai bus

Jis sužinos, kad sargybinis niekad negali ginklo iš rankų išleisti ar kam kitam, nors ir labai aukštą vietą turinčiam, jį atiduoti. Jis sužinos, kad sargybinis turi klausyti įsakymų tik savo sargybos viršininko, sargybos kario (sargybos viršininko padėjėjo) ir savo vedėjo. Tik šie žmonės turi teisės sargybiniį paminėti arba jį iš vietos paleisti.

Kareivis, sargybą eidamas, ypač sargybą pavojingose ir sunkesnėse vietose, sutvirtėja, įgija daugiau drąsos ir akylumo bei budrumo. Tuo pačiu jis užsigrundija busimoms karo sunkenybėms bei pavojams: darosi tvirtesniu, pastovesniu vyru.

Juk ir sargyboje stovintis kareivis gali ir šaltį ir troškulį kęsti ir miegą nuo savęs varyte varyti, ir nuo šalčio drėbėti, ir kaitros gali būti kaitinamas. Tačiau kareivis gerai žino, kad nei žingsnio negali nuo savo vietos žengti, kad atsigėrus, kad pavalgus, sušilus, ar paunksnėję nuo kaitros pasislėpus.

Doram žmogui vely mirtis, vely pražūtis, aegu laužymas savo pasižadėjimą — tvirtai ir ištikimai kariuomenėje tarnauti.

Sargyboj sutvirtėjęs, užsigrundijęs kareivis žengia kovos ir garbės laukan, kad ten Gedimino, Vytauto ir kitų mūsų didvyrių kareiviams lygiu būti.

7. Nebūkim gi vien kitų vedami.

Ir kad mums susilyginus su Gedimino, Algirdo, Kęstučio kareiviais, maža mums tik tokią drąsą turėti, kaip jie turėjo. Reikalinga dar savo veiksmuose sumaningais ir savarankiais būti. Neiti ir nedaryti vien tik kitų stumiamais. Reikia ir patiems žinoti, kada ir kas veikti, parodyti savo protą bei sumaningumą.

Dabar tas kareivis geras, kuris ne tik drąsiai ginklu, bet ir gerai samoningai galva veikia, gerai savo dalyką žinantis kareivis moka šaudyti po vieną. Pats neliepiamas išžiūri priešą, pats nuspėja koks jį tolymas, pats nustato taikiklį, neskubėdamas prisitaiko ir paleidžia mirtiną šūvį. Šautuvas gero kareivio rankose, tai tikras jam žaislas. Jis moka jį

užtaisyti ir dieną, ir naktį, ir stovint, ir klupščiom, gulint, ar einant. Šautuvu jis veikia ne tik drauge su kitais, vyresnybės komanda, bet ir pats vienas, kai tas reikia ir vyresnybės leista. Rikiuotėje stovint kareivis jaučiasi su savo draugais tartum vienan kūnan susiliejęs ir budriai kiekvienos komandos bei įsakymo klauso. Bet ir čia visuomet atmena, kad savo protą turi, tad ir čia gali dalį savo savystovumo bei sumaningumo parodyti.

Negi šaudys, padėkime, buk tik šaudyti, bet pats visuomet manys, kaip čia bešaudant priešui didžiausio nuostolio padarius, kad kiekviena kulipka, prieš link nuzvimzusi, jam žalos padarytų.

Juk kiekviena gerai paleista kulipka, apgina bent pedą mūsų brangios žemės, išvaduoja bent vieną mūsų žmogų nuo priešo priespaudos, apsaugoja mūsų tėvų ar brolių kišenėje skatiką ar jų aruode grūdą.

Bet sumanus kareivis ne gi tylės, pirmutinis pamatęs, kad priešas naujoje vietoje pasirodė, ir to niekas mūsų dar nemato. Ne gi šaudys jis į tą vietą, kur jam liepta šaudyti, jei pirmutinis pamatys, kad priešas ten nėra. Apie visą, ką tik jis pirmutinis pamato pas priešą, tuojau, praneša nieko nelaukdamas savo skyrininkui, būrininkui ar kitam vyresniųjų.

Ypač daug savarankumo bei sumaningumo parodo kareivis žvalgybon patekęs. Čia jis beveik vien tik savo protu ir gyvena, nes jam duodama tik bendri nurodymai, kur eiti ir ką žiūrėti bei sekti, šiaip gi viską jis pats daro, pats už save ir savo darbus galvodamas.

Perrikiavus tankinę rikiuotę skleistinėn rikiuotėn patekus tuo būdu kareiviui grandinėn, jis beveik visai savistoviu ir labai judriu kovotoju darosi tik tiek, kad savo judesius derina su savo grandinės judesiais. Čia jis visai savistoviai išanksto išžiūri vietą, kur bėginį pabėgiojęs galės ūmai puolęs nuo priešų akių kiek užsislėpus, priešą šaudyti. Visą gi laiką

reikalingas. Mūsų patrankos staugė ir šūviai krito į stotį taip pat į vieną sodžių: dešinėje pasigirdo kulkosvaidžių ir šautuvų šaudymas, tenai bolševikai ėjo į ataką. Baimė visiškai dingo, ir jaučiausi lyg būčiau nepavojingiausioje vietoje.

Neilgai gulėjome ir mes, pradėjo eiti pirmyn ir mūsų kareiviai. Ligi vieno sodžiaus priėjome be šaudymo, bet vos tik išėjome už sodžiaus, tuojau mus apšaudė rusai. Aš su antruoju kulkosvaidžiu pasilikau senoje vietoje, bet nematydamas jau savųjų, nubėgau paklausti, kas daryti mums. Gavau įsakymą slinkti prie jų, ir pagalbai man davė keletą savo kareivių. Pasiėmęs kulkosvaidį su draugais pakalniui slinkome prie kuopos, o per mūsų galvas zimbė kulkos. Neilgai tėsiaudė. Bolševikai pabėgo ir mūsų kareiviai užėmė kalnelį.

Mūsų kelionė buvo nelengva. Kelias šlapias, taigi kulkosvaidį turėjome nešti rankomis per balas, nes giliai buvo vandens. O mūsų „Maksimas“ ne taip jau lengvas. Už krūmų suradome kuopą. Ji apsikasino laukuose. Mes nuėjome į kairę tarp kuopos ir žvalgų.

Atėję ir paieškoję tinkamesnės vietos, pradėjome kasties, kad būtų galima apšaudyti priešais ir į kairėje mūsų esančią stotį. Žemės paviršius buvo šlapias, bet giliau įšalusi ir prisėjo kirsti kapliais. Tinginio nesijautė, nes sustojus kasti darydavos šalta.

Eidami ir suguldami balose ir kitose šlapiose vietose, visi sušlapome iki ausų, nes buvo dar pavasaris ir baigė tirpyti sniegą. Naktis buvo nepakenčiamai

šalta, nes gerokai pašalo; žvaigždės žibėjo lyg žiburiai. Mūsų rūbai taip pat sušalo iki kaulo ir pasidarė nebulankstomi. Iš šalčio nebejaučiau kojų, norėjau vien tik eiti pirmyn.

Viršuje švystelėjo keletas raketų, nupuolė ir vėl pasidarė tyla. Už valandėlės mūsų žvalgai atvarė du sugautu rusu, kurie pasakė, jog gretimame sodžiuje yra apie šimtą rusų. Belaisvius nuvarė tolyn, o mes pradėjome atsargiai slinkti prie minėtojo sodžiaus.

Išsisklaidę grandinyje artinomės prie sodžiaus ir ieškojome patogesnės pozicijos. Žemė jau pusėtinai įšalo ir vežamieji mūsų kulkosvaidžiai brasdėjo. 12 val. nakties prisiartinome prie sodžiaus, kuriame dar matėsi žiburiai. Norėjome paleisti šūvius, bet pirmiau pasiuntėme mūsų žvalgus, kad apžiūrėtų vietą.

Priešais pasirodė keli juodi šešėliai ir vėl tuojau dingo tamsumoje. Kaip paskiau supratome, tai buvo rusų žvalgai, kurie patyrė mus, davė saviesiems žinoti apie mūsų prisiartinimą.

Rytui brėkstant pamatėme raketas. Tai buvo ženklas, kad bolševikų nebėra, ir mes suėjome į sodžių. Žmonės pranešė, jog rusai pabėgo apie 12 val. nakties, tai yra, kada mes prisiartinome.

Paėmus sodžių ir kokį pusvalandį pasilsėjęs leidomės toliau. Taip užėmėme dar keletą sodžių ir pasiekėme stoties, iš kurios rusai jau buvo atsitraukę. Ž. miestelis dar buvo neužimtas. Ryta trys mano būrio kareiviai užsimeinė eiti pasižiūrėti miestelio, ir nuėjo nežinodami kas ten stovi. Nustebo dar ką-tik

budriai seks, ką priešas veikia, ieškos jo silpnų vietų, kur galėtų jam geriau įgelti, jam mirtiną smūgį suduoti.

Ne be reikalo vokiečių, tų geriausių šios gadyinės kareivių, sakoma:

— Geras kareivis grandinėje, bėginiais bėgdamas, ar atakon eidamas visuomet jaučia, kad jis nei keno nevaržomas pats kariauja.

Ir vokiečys kareivis, eidamas atakon, bėginiais bėgdamas kariavo pats savistoviai: pats sau savo taktinį pasirinkdavo, pats ramiai prisitaikydavo, neliepiamas šaudavo, pats sau vietą pasirinkdavo kur gulti, iš kur užsislėpus priešą tykoti, pats pasistengdavo kiek kairėn ar dešinėn, pirmyn ar atgal, pats visuomet numanydavo, kada, kas ir kaip veikti.

Ir dėl to, kad vokiečių kareiviai lauke savo protu bei sąmoningumu gyveno ir veikė, dėl to vokiečiai taip ilgai ir buvo nenuveikiami.

Veikti gi visuomet ir visur reikia greitai. Tik kamai išsilavinęs kareivis yra įsiskiepijęs sau antpuolių dvasią. Jis visuomet atmena, kad daug geriau pačiam užpulti, negu užpultam būti.

Ir kad visa tai gerai žinojus būtinai reikia ypač gerai įsiskaityti į tai, kas parašyta „Rikiuotės Statute“ p.p.: 1, 2, 5, § 34, §§ 51—66, §§ 88—92, 125 §§ 140—141, § 163, o taip pat „Lauko tarnybos Statute“ § 1—5—7.

8. Žvalgybą ir sargybą eidamas.

Kareivis kariauja netik ginklu. Jis kariauja akimis, kariauja ausimis, kariauja visu savo budrumu.

Jei ginklas nustos veikęs—priešas mus nugalės. Jei mes nustosime akylai sekti, ką priešas veikia, kur jo jėgos ir kaip tos jėgos sustatytos—mes būsim jo nuveikti. Tai tikra, kaip tikra diena po nakties, kaip tikra, kad žmogus su peršauta širdimi miršta.

Vienas garsus prityręs vadas tarė:

— Pati baisiausia priešui armija, tai žvalgų armija. Pats baisiausias prie-

šni ginklas, tai žinojimas, kas pas jį dedasi.

Todel kiekviena kariuomenė be paliovos stengiasi įvairių įvairiausiais būdais sužinoti ir nuolat sekti, kas pas priešą dedasi.

Bet lygiai griežtai ir budriai saugojama kariuomenė nuo priešo akių. Kitaip išeitų, kad paveržiant iš priešo ginklą, jam pačiam mūsų ginklas duodama.

Taigi kiekviena kariuomenė, ypač karo metu ir dar lauke veikdama yra apsisiaupusi žvalgų ir sargybų būriais, vieni jų atydziai seka, ką priešas veikia, kiti ypač budriai saugoja savąją kariuomenę nuo priešo žvalgų bei šnipų įsiveržimo bei dabojoimo.

Sakoma: žvalgai ir sargyba—tai kariuomenės akys, ausys ir pirštai. Kariuomenė savo žvalgų bei sargybinių akimis ir ausimis žiūri ir klauso ką priešas daro. Ir ne tik žiūr ir klauso, bet dargi tartum čiupinėja jo ginklus, jo kariuomenės sąstatą...

Ar gali blogos akys gerai matyti, blogos ausys gerai girdėti?

Todėl j žvalgus skiriami ypač geri, ištikimi, be to gerom akim ir ausim kareiviai. Menko arba neištikimo vyro žvalgybon nesius. Taigi žvalgybą eiti, sargyboj lauke stovėti jau yra taitam tikras atsižymėjimas, yra tai garbės darbas, ne by kam pavedamas.

Kareivis žvalgybą einantis arba sargybą stovintis tartum vien budrumu ir akylumu virsta. Jam tuomet nėra nei lietaus, nei šalčio, nei karščio, nei tamsos, nei bado, nei troškulio. Jis nežino, kas tai yra baimė, kas, reikalui atėjus ir mirtis.

Jis lygiai gerai mato, kaip dieną, taip ir naktį. Jo akims visuomet padeda ausys, jo ausims padeda akys. Jis žino tik matyti ir tik girdėti, ir visa, ką pamatys, ką pastebės, tuojau saviškiams, per savo vyresnįjį pranešti.

Apsileidimo—nei valandžiukei, nei akies mirksniui!

Ką žinai—gal už kokio krumokšnio, gal už kokio akmens, kanelio ar šiaip iškišulio ir tave seka

atsikėlę žydai ir nuostabiai, netikėdami žiūrėjo dar jiems nematytų kareivių.

Lietuviai apsidžiaugę pamatę savuosius, bet perspėjo, kad eitų atsargiau, nes, girdi, neseniai matėme šešis ginkluotus rusus, bet mūsiškieji nuėjo tolyn.

Po piet atvyko kita kulkosvaidžių komanda, o mumis pareikalavo prie savojo N. bataliono, kur priskyre prie vienos kuopos. Drauge su ja apsistojome čia esančioje lentpiūvėje.

Keletą dienų išbuvome ramiai. Paskui pradėjo mus pulti rusai, nes gavo žinoti iš vokiečių, jog mūsų nedaugiausia esama.

Iš vakaro pirmas skyrius mačo būrio grįžo į seną vietą, o aš su kitu skyriumi pasilikau prie N. bataliono.

Jau iš ryto prasidėjo smarkus šaudymas visu frontu. Kulkosvaidžiai ir šautuvai tarškėjo be paliovos, nes bolševikai, sustiprintomis jėgomis, darė antpuolius. Paskiau pradėjo staugti patrankos, kaip mūsų, taip ir rusų. Mūšys išsiplėtė.

Po piet paliepė ir mums stoti į mūšį. Vežimus ir arklius pasistatėme sodžiuje, o patys su kulkosvaidžiu ir kuopa įėjome į mišką.

Einant pirmyn, vis garsiau, aiškiau girdėjosi šūviai. Norėjome apsistoti miške, bet kalnuotoje vietoje nebuvo geros vietos apšaudymui iš tolo, o antra labai tankus miškas ir negalėjau toli nueiti nuo pėstininkų. Rades bent kiek tinkamesne vietą pradėjome uošti.

Dar nepradėjus šaudyti, gavome įsakymą įseiti iš miško ir užimti poziciją ant kanelio. Greitai perbėgdami matomasias vietas, užėjome ant kanelio. Pakol dar nepriruošiau kulkosvaidžio, neapžiūrėjau vietos, tai maniau, kad tai šaudomasi apkasuose. Bet netrukus pastebėjau, jog rusai eina į ataką. Mūsų kulkosvaidis užtarškėjo. Rusai kas kartą slinko aukštyntyn mūsų. Šaudėme visi kaip paslutę ir tik stengėmės juos atmušti. Kulkos švilpė, zimbė tai aukštai tai žemai.

Jau pasimatė kaip bolševikai lipa per vieną laukę esančią tvorą ir mes pagreitinome ugnį. Jie visgi slinko artyn ir artyn.

Žiūriu, stovi lauke krūva berželių lyg sala, o apie ją be paliovos maišosi rusai. Atsukome mes į juos ugnį ir pradėjome šaudyti. Šaudant pražuvo, nustosius šaudyti vėl jie maišosi apie krūmus. Paėmė mane pyktis ir šaudėme juos kiek įmanydami.

Matyti priešais mūsų ateina per laukus rusai, duodu į jį iš paskutiniosios ir išleidau net keletą šūvių, o jis vis eina, bet įėjus į arimus pražuvo ir nebemačiau kur jisai pradingo. Jau rusai nebeišturėjo ir pradėjo bėgti į mišką, o mūsų šūviai juos lydi iš šono. Bet ne visi subėgo.

Kulkos jau pradėjo skrusti žemiau. Aš atsiguliau. Pajutau viršui savo galvos eglutei šakas bekertant ir dar nesupratau iš kur tos kulkos lekia. Bet kulkos pradėjo krist apie mano galvą, tik keletas žingsnių nuo manęs, tai prieš, tai per viršų. Keletą kartų sprota-

budri prieš akis? Jis tik laukia valandžiukės, kada tu akį užmerksi, sunkaus miego slėgiamas, arba atsigrįžsi, kad pažiopsojus. Jis nematomos gyvatės vikrumu prašliaužs pro sergiamąją liniją, įsiskverbs mūsiškių tarpan, kad viską sušnipinėjus, kas pas mus dedasi arba ketinama daryti. Praneš saviškiams, o tada kas?

Tada: dėl tavo apsileidimo vienai valandžiukei priešas kovą laimės, priešas ir tave patį gal nužudys.

Kirtęs mums smūgi kovos lauke neš savo sunkią kalaviją į mūsų miestus bei sodžius, baus ir kankins mūsų žmones, plėš rekvizicijomis mūsų aruodus, dės ant mūsų naujų mokesnių našta, varys mūsų jaunuomenę tolimosna šalysna dėl svetimų grobiamųjų slekimų kautis ir savo galvas dėti.

Žvalgybą einant ne būk kalbus, ypač trumpai liežuvį laikyk. Atmink, kad tu nei į kieno klausimus neatsakinėji. Tik tu klaus. Klausi gi trumpai, aiškiai, į jokias kalbas neįsileisdamas, klausi gi tik tai, kas reikia: kas toks esi, iš kur, kur ir ko eini, kur matei priešą stovint ir t. t. O dar geriau, tai kiekvieną nors kiek įtariamą žmogų sulmk ir pasiusk jį vyresnybei. Ten geriausia žinos, ką su juo padarius.

Lauko sargyboj gi stovint atmink vėl kitą: čia ne tik į jokių kieno nors (išskyrant artimiausių viršininkų) klausimus neatsakinėji. Žinai tik vieną: Sustok!

Žvalgas ar sargybinis visuomet esti kovon pasirėngęs. Todėl ginklas visuomet jo rankoj ir užtaisytas.

Stovint sargyboj jis visuomet esti atsisukęs prieš pusėn. Jis privalo matyti visa, kas dedasi pas priešą, tečiau stovi ar klupauja taip, kad priešas jo nematytų.

Apskritai visuomet turi gerai atminti, kad priešas niekad nematytų nei jo, nei jo ginklo, nei kokių nors jo ženklų, kuriuos jis saviškiams duoda. Bet turi jis tai daryti ne tik nuo priešo akių slapta, bet ir tyliai. Priešas mus tenegirdi ir tenematol!

moji kulipka „dum-dum“ užmetė ant kaktos žemių. Aš supratau, kad mane pastebėjo ir paėmė talkyklį — pasislinkau už eglutės ir supratau, jog tai šaudė į mus iš kairio šono, iš miško. Pamačiau, kad sužeidė vieną mūsų kulkosvaidininką ir kitą pėstininką; pirmajam numeriui numušė bato kulnį, bet jis to nepastebė ir šaudė. Kulipkos krinta ir zimbia lyg išėjusios.

Pastūnčiau vieną kulkosvaidininką atnešti šovinių, bet tas pribėgęs prie manęs šaukia:

— Butkau, žiūrėk, kas ten iš šono kelią perbėgal

Pamačiau, jog jau nepertolį iš miško bėga ant mūsų keli priešininkai, atsukome į juos ugnį ir mūsų šaudymas neveltui — mes juos atmušėme. Vakare, saulei leidžiantis, mūšiai aptilo ir mes stiprinomės apsikasdami.

Nakties laiku vėl laukėme jų užpuolimo, ir rengėmės juos pasitikti. Nors matėme, kad jų jėgos daug didesnės negu mūsų, bet tas mus nebaugino.

Naktį 1 val. gavome įsakymą atsitraukti, nes priešininkas mus apsupa. Noroms nenoroms turėjome trauktis. Dar traukdames atsisveikinimui kiti iššovė keletą šovinių iš šautuvų, o mes kelesdešimtį iš kulkosvaidžio ir tvarkiai atsitraukėme. Rusai pirmyn nėjo, o grįžo į senąsias vietas.

Karys St. Butkus.

Žvalgybą einant būk ne tik akylus, bet ir atsargus. Žiūrėk, kad pats prieš nebūtum sekamas, kad nuo jo netikėtos kulipkos nekristum arba gyvas į jo rankas neįkliūtum.

Einant pirmyn būk ypač atsargus ir atyduš: nei vieno kupsto-kupstelio, kur tik galėtų žmogus užsilepti, nepaleisk neapžiūrėjęs, nei vienos trobos nepalik jos neišsižiūrėjęs. Niekad netingėk kelių žingsnių žengti, apžiūrėti kas reikia, kad gryna sąžine jaustumėsi viską kas reikia padaręs ir toliau galėtum eiti.

Bet žvalgybą eidamas niekad nepasijusk vienas esąs. Visuomet būk ryšy su savo draugais. Visuomet stengkis matyti savo draugus iš kalnės ir dešinės, visuomet veik kad ir savystoviai, bet iš vieno su visais savo draugais.

Būk drąsus, bet narsumą savo malšink. Jei tik neišvengiamajame atsitikime griebkis ginklo vartoti. Neužmiršk, kad esi pasiūstas priešą slapta! Sekti, o ne su juo kautis. Tat ir sek jį slapta, o jei gali, tai imk jį neleisvėn gyvą. Tai bent papasakos šis vyrukas mūsiškiams naujienų!

Apskritai gi atmink: žvalgyboj ar sargyboj tu saugoji savo kariuomenės ramumą, visų savo draugų gyvasties, saugoji tu būdu visos Lietuvos reikalų.

Ir geriau savo pareigas žinoti, pasiskaityk: „Lauko statute“ §§ 18-a, 23, 44—60, 64, 87—175, Rikiuotės statute: §§ 162, 163, 165, 166, 233, 240, 263, 272—274 ir beveik ištisą knygutę: „Pėstininkų kova lauke“. Piešinėlis ant 13 pusl. parodo kaip daroma visa žvalgyba ir sargyba.

Limpamosios ligos.

1. Dėmėtoji šiltinė.

Šios ligos prieš kara Lietuvoje žmonės veik ir nežinojo. Ji einant penkis karo metus dėmėtoji šiltinė pas mus pasidarė ne naujiena. Ypač kad ir dabar taja liga daug suseraga ir miršta.

Ramiu laiku dėmėtoji šiltinė prisilaikydavo kaikuriuose Rusijos vietose (gretimaj Baltgudijoje), Germanijoje (Prūsijoje) ir kitose Europos dalyse. Karo laiku ji pasiekė visas šalis.

Dėmėtaja šiltinė serga daugiausiai tokiose vietose, kur žmonės gyvena ankštai susikimšę, kur troškūs nevedinami būtai, kur yra badas. To dėliai dėmėtoji šiltinė pirmiausiai aplanko kariuomenę, kalėjimus ir vargingesnius gyventojus. O susirgimų būna daugiau žiemą ir pavasarį.

Dėmėtosios šiltinės sėklos dar nesusektos. Bet kad ji užkrečiama ir kad turi tam tikras sėklas, tad nėra nė mažiausios abejonės. Užsikrėsti šia liga galima nuo sergančių dėmėtaja šiltinė: dasilytėjus, per daiktus, buvusius su tokiu ligoniu; iš dalies per orą, kuriuo ligonis kvėpuoja; galop per utėles, blusas, blakes ir gal per musias. Paskutiniaisiais laikais darodoma, kad utėlės, iš dalies ir blusos, esti didžiausiais dėmėtosios šiltinės išnešiotojais ir platintojais *) (apie jų naikinimą parašysiu žemiau).

Dėmėtosios šiltinės sėklos-nuodai plaukioja ligonies kraujuje. Utėlė ar blusa, prisisiurbusi ligonies kraujo lengvai įskiepija ligą sveikam žmogui, jeigu tik gausna ji įkasti.

Užsikrėtus, žmogus dar ne tuoj suseraga. Tų nuodų-sėklų dar permaža žmogaus kraujuje, kad iškart susirgdnus. Bet užsikrėtus ligos sėklos dauginasi žmogaus kūne kaip koks amaras ir kuomet jų užtekt-

*) Sulyg paskesniųjų mokslininkų tyrinėjimų dėmėtaja šiltinė platina išimtina utėlės ir todėl tik per jas ir galima užsikrėsti.

naį prisiveisla, — tada žmogus jau apserga. Dauginimosi laikas (moksliskai inkubacija), prie dėmėtosios šiltinės tęsiasi nelygiai: nuo keletos dienų iki dviejų savaičių.

Ta liga susergama iškart smarkiai. Retai kada būna iš anksto nesmagavimas. Greitai pakyla didelis karštis, ligonis jaučiasi labai blogai, smarkiai skauda galva, klejoja, dažnai guli be žado. Už keletos dienų pas daugelį pasirodo savotiškas išbėrimas.

Nuo šiltinės miršta apie 20 — 30%. Suserga ja daugiausia jauni ir suaugę žmonės. Prie senių ir vaikų rečiau kimba.

Kadangi dėmėtoji šiltinė yra smarkiai limpanti ir pavojinga liga, tad reikia labai nuo jos sergėti save ir kitus. Apsirgus reikia tuojau pranešti daktarui. Tokį ligonį reikalinga kuogreičiausiai atskirti nuo sveikųjų. Be reikalo nevaikšiot prie jo ir nelankyti. Nekelt šermenų ir neiti į šermenis. To namo gyventojai, kur sirgo dėmėtąja šiltine, per 3 savaites nuo ligos užsibaigimo, neturi eiti prie žmonių, kad neišnešiojus ligos. Nelankyt kaimynų, neit į turgus, nė į bažnyčią.

Jeigu sergamų vietų žmonės nepildytų šio patarimo, tad juos reik priverst. Neįsileist į savo tarpą, nes jie yra pavojingi. Butą, kur buvo tokia liga, reikia gerai išvalyt. Šiaudus iš lovų sudegyt, o kambarius gerai išrūkyt formalino ar sieros garais. Patalinę, baldinius ir rūbus geriausiai perleist per didelį karštį (esti tam tikros mašinos). Neturint gerų prietaisų galima tuos daiktus sukliūt į karštą pečių kokiam pusvalandžiui ar valandai, kur gaus galą utėlių ir blusų perai, o taip pat ir dėmėtosios šiltinės sėklos.

D-ras A. S—nė.

Žinios.

Lietuvoje.

Nemalonios kariškiams žinutės.

Man prisiėjo kalbėti su vienu draugu kareiviu, grįžusiu iš atostogų. Iš jo išgirdau nemalonių žinutį apie mūsų iš kariuomenės pabėgusius kareivius ir apie tai, kaip milicija pildo savo pareigas.

J. apylinkėje yra apie 20 iš mūsų kariuomenės pabėgusių kareivių, kurie iki šiolei negrįžta į savo dalis. Jeigu kuris parvažiuoja namon į atostogas, tai iš jo net juokiasi. Bet dauguma kareivių žino, ko jie stojo į Tėvynės gynėjų eiles. Ir panašiomis pabėgusių kalbomis vien tik pasipiktina.

Aš jo užklausu, kodėl milicija tokių negaudo, nes apie tai buvo išleistas tam tikras įsakymas. Jis atsakė, jog netik kad negaudo, bet dargi gerai su tokiais sutinka, bičiuliaujasi. Bravorai kaimuose kaip ėjo, taip ir eina. Sako, kad net ir rugių jau pritrūko. Tikisi naujo derliaus, tai dar geriau pavarys.

Aš pats neseniai buvau atostogose B. kajme Mariampolės apskrityje. Jau seniai nebuvau matęs saviškių draugų, taigi negalėjau pasėdėti namie, o nuolat kur nors atsilankydavau. Vieną kartą grįžau namon apie 11 val. nakties. Girdžiu, kad prieš mane kas tai atvažiuoja. Aš jį pasekiau ir pažinau pažįstamą miliciantą. Jis vežė pilną vežimą maišų. Pasakui užsuko į šalį, iškrovė pas vieną žmogų tuos maišus ir tuščiomis sugrįžo atgal.

Nemalonu, kad vietomis milicija netik kad nežiūri tvarkos, nepersiekioja įvairių spekuliantų, bet

dargi pati tame padeda. Tokius vertėtų atstatyti nuo vietų ir pasiųsti į kariuomenę. O jų vietoj geriam tiktų kariuomenėje buvusieji ir jau sužeisti kareiviai, ar šiaip žmonės, kuriems galima pasitikėti.

Tas viskas negerai atsiliepia į kareivius. Jie kai sugrįžta į namus ir tą viską pamato, tai piktinasi. O jei kuris yra silpnesnio būdo, tai nenoriai ir tingiai neša tarnybos pareigas.

Tvarką mylintis kareivis.

Iš lenkų paimtos Vilnijos.

(„Saulėtekio“ laikraštis rašo).

Į Lietuvą prie nustatytos Lietuvos - Lenkų demarkacijos linijos yra atitaukta Halero kariuomenė, kurios lig šiol ten nebuvo. Lig šiol čia tebuvo viena Pilsudskio kariuomenė. Dabar, atėjus halerininkams, demarkacinė linija susidarė žymios ir tirštos Lenkų jėgos, kurios atvirai sakosi eisia Kauno imti. Kitose vietose Lenkai jau yra žymiai paėję pirmyn, toloka nuo pirmųjų vietų, kuriose stovėjo pilsudskininkai, kaip pavyzdžiui, Užuguosty. Jie mėgino paimti ir Butrimonis, bet buvo vokiečių atmušti. Halero kariuomenėje yra nemaža lietuviškai kalbančių kareivių, kurie gavę iš Vilniaus leidimus, eina per demarkacinę liniją savo tėvų aplankyti Kauno pusėje.

Visi vilniečiai, stoję į Lenkų legionus, yra išsiųsti į Kališo frontą.

Augštadvary Pilsudskio legioninkai suėmė kleboną ir kunigą dėl to vien, kad jie pasisakė esą lietuviai. Abu yra išvežti į Vilniaus kalėjimą. Klebonija užpečėtyta. Į parapiją ketina atsiųsti kunigą „varšaviaką“.

Lenkai perrengę savo miliciją paprastais rubais, siunčia į Kauno pusę šnipuoti.

Iš Vilniaus į Aukštadvary lenkai atvežė Amerikos miltų po 3 rub. svarą. Jų niekas nepirko. Visi parašai visomis kitokiomis kalbomis, kaip lenkiška, griežtai uždrausta. Kareiviai dainuoja tam tikras, pašiepiančias ir žeidžiančias lietuvių dainuškas. Visos tvoros nulipintos plakatais, raginančiais į Lenkų kariuomenę. Iš Vilniaus dažnai atvažiuoja visokių lenkų agitatorių su ypatinga literatūra, skiriama Lietuvos sodžiams.

Lenkai, budriai daboja vokiečius, ir jiems išėjus ketina paimti Stakliškę.

Škrajajamojo J. Vaičkaus teatro spektakliai bus žiokioj tvarkoj:

1) Liepos 11 dieną „Du keliu“ 3 veiksnių 4 paveikalų Geermanso drama, M. Sleževičiaus vertimas.

2) Liepos 16 d. „Švarkas ir milinė“ Triveiksnių dramos vaizdelis. Pagal Gutovskį parašė Jaunutis, laida pataisyta.

3) Liepos 20 ir 23 d. „Trys seserys“ 4 veiksnių A. Čechovo drama, B. Sruogos vertimas.

4) Liepos 30 d. „Solnes“, keturveiksmė Enriko Ibsono drama, K. Binkio vertimas.

Teatro Valdya.

Paaiškinimai išdavime pašalpių kareivių šeimynoms. Birželio m. 29 d. Lietuvos kariuomenei išleistas įsakymas pažymi kareivių šeimynoms pašalpių išdavimą. Neprošalį bus supažindinus su tuo įsakymu ir mūsų kariškius.

Karių ir kareivių šeimynos gauna pašalpos kas mėnuo pusę algos savanorio ar mobilizuoto. Taigi eilinio kareivio šeimyna gauna kas mėnuo 50 auksinų, būrininko—75 auks. ir viršilos—100 auksinų.

Dabar dar nėra išleisto įstatymo apie aprūpinimą užmuštų ar mirusių kareivių šeimynų. Taigi laikinai, kol bus išleisti tam tikri pensijų įstatymai, pašalpa išduodama tokioje tvarkoje. Karininkų ir karo valdininkų šeimynoms duodama keturių mėnesių žuvusio alga.

O kareivių šeimynoms—šešių mėnesių žuvusio alga ir šešių mėnesių pašalpa. Taigi žuvusio eilinio kareivio šeimynai šešių mėnesių laiku duodama kas mėnuo 150 auksinų, būrininko — 225 auks. ir viršilos — 300 auksinų.

Jeigu kuris kareivis yra sužeistas ir negali toliau tarnauti kariuomenėje, o taip pat jeigu nustojo sveikatos tarnaudamas kariuomenėje, tai tokį apžiūri tam tikra komisija. Toji komisija nustato kokiu laipsniu kareivis nustojo sveikatos. Į tą atsiziūrint, išduodama tokia pat pašalpos dalis, kiek nustota sveikatos, Pavyzdžiui, jeigu nustota pusė sveikatos, tai karininkai, ar karo valdininkai gauna dviejų mėnesių algą, o kareivis—trijų mėnesių algą ir trijų mėnesių pašalpą.

Visos pašalpos nebus duodamos tiesiai iš kariuomenės dalių. O jeigu kuriems jos turi būti išduotos, tai kariškis apie tai praneša savo viršininkams. Pastarieji sudaro sąrašus ir atsiunčia juos vietų komendantams. O komendantai turi pasirūpinti išgauti lėšas ir išdalinti kiek kam priguli.

Lietuvaitė norinti pastoti į kariuomenę.

Viena lietuvaitė Biržų apskričio kreipėsi į Tarybą sekančiu laišku:

„Atsiprašau, kad aš, neturėdama ir nežinodama prie ko kreiptis, išdrįstu Jus savo laišku trukdyti. Gerbdama Jus, aš tikiuos, kad Jūs nepaniekinsite mano prašymo ir neatsisakysite atkreipti dėmesį į šį mano laišką ir pagelbėsite man savo prieteliškais patarimais. Aš pasiryžau Jums atverti savo sielą. O, kad galėtumėte mane suprasti, lig dugno permatyti išreiškiu aš Jums savo idealą. Mano idealas — tai veržimasis į mūšio laukus, į kovojančių brolių-karžygių eiles. Mano idealas — tai troškimas šokti į kovos sukurių tėvynės gynimui ir, drąsiai atstačius krūtinę priešų kuldoms, nešti savo pasišventimą, drauge su karžygiais broliais, ant liepsnojančio tėvynės aukuro. Tai noras pašvesti savo gyvenimą nepažįstančiai nuilsimo jėgai. Savo idealui prižadavau amžiną ištikimybę ir tikiu, kad joks išmėginimas jo neperlauž.

Mano įsitikinimas veda prie to. Veržimasis į kovą tai mano įgimties apsišventimas. Juk ir tėvynė išsiligus reikalauja mūsų lietuvių pasišventimo; reikalauja drąsių karžygių, stojančių į jos gynėjų eiles.

Ir kodėl mes, lietuvaitės, negalėtumėm dalyvauti mūšiuose? Kodėl tėvynės meilė turėtų pasilikti vien tik žodžiuose? Kodėl negalėtų apsišventinti narsiuose darbuose, karžygiškame pasiaukavime?

Kodėl toks beširdis skirtumas?

Kodėl taip neteisinga visuomenės tvarka?

Sirdis verda krauju.... Nel! taip būti negali, taip neprivalo būti.

Maldauju aš Jus, gerbiemieji, maldauju visa širdimi... priimkite mane į kareivių eiles. Aš pilnai teisingai jaučiu, kad viską galėsiu atlikti, ko reikalaujama nuo kareivių vaikinių. Mano protas jaunas, nenuilsęs, siela karšta, pajėgos neišaikvotos. Trokštu išpildyti savo gyvenimo užduotį.

Turiu viltį, kad neatsisakysite pranešti man, kur reikia kreiptis su prašymu, jei ne prie Jūsų.

Su nuolankiausia pagarba

Pilietė K. K.

G. kaimo Biržų apskr.“

Užsienyje.

Latvluose. Mūsų kaimynų reikalai, matomai, visų pagerėjo. Igaunių ir latvių kariuomenių spau-

džiamas, vokiečių palaikomas Needros kabinetas turėjo dangintis iš Rygos į Mintaują. Galop jo reikšmė visų pranyko. Prie valdžios sugrįžo Ulmanis. Laikinoji jo būstinė Liepojos mieste, kuriame ji išskirtinai priėmė ir sutiko santarvės misiją, miesto viršininkas, prezidentas, tautos tarybos nariai ir daugelis kitų. Laikina valdžioje pasilieka buvusieji Ulmanio kabineto ministrai. Bet jau daromi žingsniai sudarymui naujo. Šiomis dienomis naujai suorganizuotas ministrų kabinetas persikels į Rygą.

Zydų protestai. Lenkų kariuomenė visur apreiškia savo grobiamuosius siekius. Ji kovoja su visais savo kaimynais. Pati ką tik gimusi, taip tarius, išvystyklų išrepliojusi žvanga ginklais. Del jų priežasties ukrainiečiai turėjo sumažinti savo jėgas rusų fronte ir pasiųsti jas prieš lenkus. O lenkai vis giriasi ir dumia Europai akis, būk tai jie didžiausi bolševikų priešai. Kur tik užėina lenkų kariuomenė, tai pirmiausia areštuoja, kankina žmones. Ypač žydus, kuriems daugumoje miestų įrengė skerdynių. Viso pasaulio žydai protestuoja prieš tokius lenkų kariuomenės žiaurumus. Taip neseniai jie surengė visą eilę protestų-mitingų Amerikoje. Dabar toksai mitingas įvyko Norveguose.

Atsiųstos redakcijai knygos.

Į kovą už žemę ir laisvę! arba ko neša mums lenkai. Lietuvos gynimo Komiteto leidinys. Kaina 40 sk. K-unas 1919 m.

Do walki za ziemię i wolność! lub co nam przynoszą polacy.

Karo teismo įstatai. Kr. Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus leidinys. Kaunas 1919 m.

Pulko teismo įstatai. Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus leidinys. Kaunas 1919 m.

KLAIDOS ATITAIŠYMAS.

„Kar. Ž.“ Nr. 7 korespondencijoje iš Šakių 54 pusl. 2 sk., 13 eilutėje iš apačios turi būt: „tvėrė šautuvą ir iššovė“.

Redakcijos atsakai.

Kareiviui Panevėžyje. Jūsų balso nespausdinsime, nes negali laikraštis duoti nesuvisu patikrintų žinių. O visą nurodytą dalyką mūsų vyriausybė žino ir stengiasi tai pašalinti. Mūsų valstybę kuriant sunku išvengti kai kurių ydų, bet laikui slenkant, aišku, kad jos pranyks. Mes gi turime ruoštis, kad patys galėtumėm užimti įvairių svetimtaučių vietas.

Tvarką mylinčiam kareiviui. Kadangi „K. Ž.“ eina mažutis, tai brangindami vietą, jūsų žinutę sutrumpinome. Prašome rašinėti žinių iš savo dalies gyvenimo,

Ranvydui. Raštus žiūrime žinant ne vien slapyvardį, bet ir tikrą pavardę.

K. A. To klausimo daugiau neliesdami jūsų straipsnio nespausdinsime.

Kariui St. Butkui. „Kariagon“ spausdiname. Prašome ir toliau mums rašinėti.